

94 Lib. I. De publica Martyrum

S. Bruno.

SS. Ecclesiæ Martyres, victimas Deo gratissimas: Multus sanguis effusus est, & multa SS. millia pro Christi nomine mattata sunt, quos ille animalium sanguis, & illæ hostiæ significabant. Jam ergo tubæ cum his sacrificiis adlocandæ, quid aliud expressius præsignabat, quam sonoras Martyrum confessions, & fidei testificationes? Quod idem Bruno satis indicat Ser. 5. de Martyribus, cui titulus: *De laudando Deo instrumentis musicis, per quæ Martyrum cruciatuſ, & confessorum afflictiones, & confessiones designantur.* Numerat enim, inter alia musica veteris legis instrumenta, tubas, de quibus Numen loco. Et quidem opportunè; quia, cum tuba sit vocale instrumentum evulgansque rebus suis aptum, benè cum illa vocalia Martyrum testimonia componuntur. Id quod firmatur ex Ps. 80. 4. cui inscriptio hæc: *pro torcularibus;* in quibus Ecclesiæ Christianæ pressuras, tormenta, & dolores per Martyrium agnoscit S. Augustin. ibi: & S. Beda in Ps. 8. cui idem titulus; posunt, inquit, martyria torcularibus assimilari. Quò facit torcular, quo torquebantur Martyres, eo prorsus modo, quo oliva, & uva ad oleum atque vinum exprimendum. Ut vero Martyrum testimonia commendet David, subdit cum intuitu ad tubarum festum: *Bucinate in Neomenia tuba, in insigni die solemnitatis vestrae.* Ubi August. explicat: Clarius, & fidentius prædicta, ne terremani, sicut ait Propheta quodam loco: *exclama, & exalta sicut tuba vocem tuam.* Isai. 58. 1. Quod Martyres Ecclesiæ generosi abundè fecerunt, Christum confitendo interitus animis.

347 Premens Augustinus illa Psalm. 97. verba: *Psalite Domino in tubis ductilibus: quærat; quid sibi volunt tubæ ductiles?* Et arguit respondet: *Ductiles tubæ æreæ sunt, tundendo producuntur. Si tundendo, ergo vapulando eritis tubæ ductiles, ad laudem Dei productæ.* Quod illustrat, proposito Jobi Martyris exemplo, Pauli, & aliorum. Sed luculentius Serm. 222. de Tempore, ubi eadem Psalmi verba premit: *Ductiles æreæ sunt tubæ. Quando enim producuntur? Quando maiorum hominum persecutionem patimur, si patienter omnia sustinemus, vapulando erimus tubæ ductiles ad laudem Domini productæ, si cum tribulatione proficiimus.* Malleum vero, quo tubæ ductiles producuntur ad publicam fidei testificationem, probat esse Diabolus ipsum; qui Tyrannorum saevitiam abutitur; sed malleum esse, ait, in manu Dei positum, id est, in potestate illius: *de isto malleo tunduntur ductiles tubæ, id est, anime sanctæ, ut resonent Dei laudes.* Quæ omnia in externam Martyrum confessionem cadunt, tunc eo plus resonantem, quod plura subeunt cruciam.

348 Tertiò, in hydriarum confractione testacearum agnoscunt Patres suprà laudati, tormenta Martyrii, corporum attritionem, dissolutionem, & dissipationem. Unde illius apparuit externæ suæ confessionis, & prædicationis lux, fidei splendor, & divinæ gratiae, qua perfusi erant, lumen, ad perfringendos inimicorum oculos, ad hostes in fugam vertendos, & detruendos. Audi S. August. quæst. 49. in Judices, ubi enarratà Gedeonis pugnâ subtextit. Præfiguravit Deus

Tubæ ductiles martyres.
S. August.

S. Bruno.

Torcularia martyria.

S. Beda.

S. August.

Quid dexterā, quid sinistrā manū designetur. Gedeonis militibus: *Tenuerunt sinistris manibus lampades, & dextris sonantes tubas.* Quid hoc? Dextra dicitur ab usu, quia dexterā capimus; sinistrā finimus, id est, omittimus, linquimus. Quod à dextris est, magni habetur, quod vero à sinistris, parvi penditur. Cum autem in tubis publica fidei testificatio præsignaretur; in lagenis vero Martyrum corpora confractio, & contritioni exposita; dexterā manu tubas retinent, sinistrā lagenas: quianihili habent martyrii cruciamenta præ externa Christianæ religiosi professione, & testificatione. Sic concinne excogitavit S. Gregor. Magnus saepè memoratus. Pro dextro habere dicimus quid quid pro magno pensamus; pro sinistro vero quod prouinib[us] ducimus. Bene ergo illic scriptum est, quod in dextera tubas, lagenas autem in sinistra tenuerunt: quia Christi Martyres pro magno haberunt prædicationis gratiam, corporum vero utilitatem pro minimo. Eadem omnino verba dedit Rupertus lib. 1. in Judices cap. 11. fine. Legefis quæ de corde sapientis in dextera illius congerunt nostri Pineda in Ecclesiastem cap. 10. 2. & Del Rio tom. 3. adag. 321. Et obserua S. Augustini dictum in Ps. 108. premens illud, & dia bolus stet à dextris ejus; ita ille: *Stet à dextris ejus, dictum est, quia opera diaboli præposuit operibus Dei.* Hoc enim cuique non immerit dextram dicitur, quod præponit, sicut sinistra dextra præponitur.

Hydria confracta, Martyrum corpora divisa sunt.

S. Aug.

Santos suos, thesaurum evangelici luminis vasis fictilibus habituros, sicut Apostolus dicit: habemus thesaurum istum in vasis fictilibus. Quibus in passione Martyrii, tanquam vasculis fractis, major eorum glorie fulgor emicuit, quæ impios Evangelica prædicationis inimicos, inopinata illis Christi claritate superavit. Ad eandem mentem S. Prosper lib. de Promiss. part. 2. cap. 18. Vide dicta in prologo cap. 1. n. 8. Addit ex S. Gregor. lib. 30. Moral. cap. 18. ad vim publicæ Martyrum testificationis, posse subitam illam lumen referri; per quam fractis crebro, & multipliciti martyrii iactu Martyrum corporibus, divinitus sunt tacti fidei hostes, quantociùs perfusi, & à tenebris infidelitatis revocati ad Christianæ Religionis illustrissimum regnum. Sonuerunt tubis, dum prædicant, confrigerunt lagenas, dum solvenda in passione sua corpora hostilibus gladiis supponunt: resplenderunt lampadibus, dum post solutionem corporum miraculis coruscaverunt. Moxque hostes in fugam conversi sunt; quia dum mortuorum Martyrum corpora miraculis coruscarente conspicunt, luce veritatis fracti, quod impugnaverunt, crediderunt.

349 Sed illud hic consideratione dignum est: non sine arcano mysterio prælatas dexterā manu tubas, sinistrā vero lagenas à se ferentes. Gedeonis militibus: *Tenuerunt sinistris manibus lampades, & dextris sonantes tubas.* *Jud. 7. 20.*

Jud. 7. 20. Quid hoc? Dextra dicitur ab usu, quia dexterā capimus; sinistrā finimus, id est, omittimus, linquimus. Quod à dextris est, magni habetur, quod vero à sinistris, parvi penditur. Cum autem in tubis publica fidei testificatio præsignaretur; in lagenis vero Martyrum corpora confractio, & contritioni exposita; dexterā manu tubas retinent, sinistrā lagenas: quianihili habent martyrii cruciamenta præ externa Christianæ religiosi professione, & testificatione. Sic concinne excogitavit S. Gregor. Magnus saepè memoratus. Pro dextro habere dicimus quid quid pro magno pensamus; pro sinistro vero quod prouinib[us] ducimus. Bene ergo illic scriptum est, quod in dextera tubas, lagenas autem in sinistra tenuerunt: quia Christi Martyres pro magno haberunt prædicationis gratiam, corporum vero utilitatem pro minimo. Eadem omnino verba dedit Rupertus lib. 1. in Judices cap. 11. fine. Legefis quæ de corde sapientis in dextera illius congerunt nostri Pineda in Ecclesiastem cap. 10. 2. & Del Rio tom. 3. adag. 321. Et obserua S. Augustini dictum in Ps. 108. premens illud, & dia bolus stet à dextris ejus; ita ille: *Stet à dextris ejus, dictum est, quia opera diaboli præposuit operibus Dei.* Hoc enim cuique non immerit dextram dicitur, quod præponit, sicut sinistra dextra præponitur.

350 Denique, non in tubarum solummodo clangore, sed etiam in subcinericci panis strepitu designari reor nostrorum Martyrum testimonia. Obserua diligenter somniū narrationem Judi. 7. 13. *Vidi somnium, & videtur mihi quasi subcinericus panis ex hordeo volvi, & in castra Madian descendere: cumque pervenisset ad tabernaculum percussit illud, atque subvertit, ac terra funditus coagulavit.* Bonum hoc Gedeoni exitit ineunda pugna, & victoria reportandæ omen; & lætissimum à Deo nuncium; præsertim accepta

Inde fidei lumen in sinistris.

S. Greg.

Quid dexterā, quid sinistrā manū designetur. *Jud. 7. 20.*

P. del Rio
S. August.

Subcinericus panis.

Jud. 7. 13.

Jud. 7. 13.

J

adhibuerunt omnia genera pñnarum, omnes artes persuasionis, sed de proposito abducere nequiverunt. Consonat Sanct. Augustinus Concione 21. ubi de Martyribus verba capit & similiter Beda, & S. Bruno. Unde apparet, Martyrum voces esse: Domini ego sum; tuus sum ego. Quas cùm ægrè ferrent Tyranni, exquisitis afficiebant tormentis generosos Christi Confessores; qui in sua confessione persantes omnis consummationis videbunt finem, id est, usque ad mortem pro veritate certarunt, & pro vero, ac summo bono malia omnia tolerarunt, ut explicant Augustinus, & Beda.

S. Augus.
S. Beda.

confessione illud Pro. 9. Sapientia immolavit Prov. 9. victimas suas, &c. misit ancillas suas, ut vocarent ad arcem, &c. ita præclare. Sophia jugulavit filios suos. Sophia in exitibus canitur hymnis. Cantatur enim & exitus Martyrum. Sophia in plateis de constantia agit, bene enim filios suos jugulat. Super summos autem muros confusa dicit, cùm quis secundum Isaiam hic exclamat; Ego Dei sum; & hic vocifera tur: in nomine Jacob; & alius inscribit; in nomine Israelis. Vides, & audis Martyrum clamores constantiæ plenos? Illorum publicam confessionem? Impavida eorundem testimonia; sive vocalia sive scripta, sive quo vis alio signo manifesta? Martyrum ergo sunt,

S. Augus.
S. Beda.

Isa. 44. 5.
Foreri.

Castrus.

*Martyres
Christianos
nomine glo-
riantur.*

S. Cyril.

Theodo

Signo sensibili id profitebantur.

Tertull.

Martyr cum
Deo inva-
lescens.

Tertull.

excepit pronunciandi tempestive iuventutis rationem; Dominus dat mihi linguam disciplinæ, quando debeam proferre sermonem. Nec minus luculenter in Scorpiaco contra Gnosticos c. 7. tractans pro interrita Martyrum.

confessione illud Pro. 9. *Sapienia immolavit Prov. 9.*
viictimas suas, &c. misit ancillas suas, ut voca-
rent ad arcem, &c. ita præclarè. Sophia jugu-
lavat filios suos. Sophia in exitibus canitur *Constantia*
hymnis. Cantatur enim & exitus Martyrum, *Martyrum*
Sophia in plateis de constantia agit, bene enim *in publica*
confessione.

Sophia in plateis ac confundit agnos, & ceteros. filios suos jugulat. Super summos autem muros confusa dicit, cum quis secundum Isaiam hic exclamat; Ego Dei sum; & hic vocifera tur: in nomine Jacob; & alius inscribit: in nomine Israelis. Vides, & audis Martyrum clamores constantiam plenos? Illorum publicam confessionem? Impavida eorundem testimonia; sive vocalia sive scripta, sive quovis alio signo manifesta? Martyrum ergo sunt, pro libera fidei testificatione tormenta, & mortem subeuntium, voces illæ ab Isaia commendatae: Domini ego sum: Christianus sum; e proprietate Domini sum.

356 Clarum Ecclesiæ decus S. Hieronymus in illis verbis, *scribet manu sua Domino*; aliquid agnoscit militaris formæ, qua tyrones nomen dant militiæ seque Imperatoris voluntati in omnem aleam, atque discriben ferunt, publico id scripto testantes. *Alius scribebat manu sua, Domino. Ut vovo tyrönicio servitutis Christi se militem glorietur.* Porrò sœpè Martyres (de quibus Tertulli. lib. ad **Tertull.** Martyres cap. 3. *Vocati sumus ad militiam Dei vivi*) non solum verbis, sed scripto etiam publico, testabantur se esse Christianos, Dei servos, & milites Christi. Unde S. Basilius **S. Basili.** Homi. de 40. Martyribus: *Horum quilibet in medium procedens; en ait, Christianus sum. Et veluti in stadiis, qui ad certamen prodeunt, dicunt sua nomina, et in locum pugnæ describuntur, sic & hi tunc nobilitatis generisque, ac dignitatis propriæ oblii, tantum Servatoris sui professi sunt nomen; quod omnes ordine fecerunt. Ex quo facta est omnium appellatio: non enim talem ac talem, sed Christianos omneis se clamantes.*

357 Crediderim, in Isaiae verbis respec-
tum fieri ad sacramentum militare ita rigi-
dum, ut præ unius Imperatoris salute, militi
abjuraretur salus omnium charissimorum qui
illum contingebant: salus videlicet Patris,
Matris, Uxoris, Sororis, Fratris, Filiorum.
De quo sapienter Tertullianus lib. de Coro-
na militis c. 11. Credimus ne humanum sacra-
mentum divino superduci licere, & in alium
dominum respondere post Christum, & ejerare
patrem, ac matrem, & omnem proximum, quos
& lex honorare, & post Deum diligi præcipit?
Hos & Evangelium solo Christo pluris non fa-
ciens, sic quoque honorabit? Benè observat
Lipsius ad lib. 14. Annalium Taciti, & ex il-
lo noster Cerda, expressam propè à Tertul-
liano formulam militaris sacramenti. Nam

apud Suetonium c. 15. Calig. ita legitur. *De Suetoniis*
fororibus auctor fuit, ut omnibus sacramentis
adjiceretur: neque me, liberosque meos chario-
res habeo, quam Cajum, & forores ejus. Ergo
non superducendum sacramentum militare sa-
cramento baptismali, ait Tertullianus. Nam
cum lege Christi doceamur Patrem, ac Ma-
trem plusquam omnia amare, excepto Deo,
videmur legem istam obliterate facto jura-
mento militari, quo juratur Principis infide-
lis vita, & salus amanda ante salutem Pa-
tris, & Matri. Sic Tertullianum explicat no-
ster Cerdas. Unde putaverim, alludi ab Isaia
ad hoc sacramentum militare, dum Martyrum
constan-

constantiam in publica fidei confessione commendat. Ita enim illi sacramento Christi militari se addixere; ita ab illis Christi maiestas, gloria, & religio amatæ, ut illas anteposuerint parentibus, propriae vitæ, ac reliquis omnibus: juxta ipsius Christi monitum Matt. 10. 37. & Luc. 14. 26. Ut vero mundi Magister hanc fulciat doctrinam, duas adfert similitudines. Primam Principis, qui arcem molitur, & regiam extruit, & copiosis exundat gazis, ut regiam molem perficiat. Secundam Regis, qui Imperatori viginti millibus accincto militum adversum se properanti, audet occurrere decem millibus folium septus. Quorsum autem istiusmodi similitudines, cum de Martyribus sermo esset, qui omnem parentibus, & vitæ ipsi suffurantur amorem? Ostendit S. Augus. Epis. 38. ad Letum, qui perfectum mundi contemptum aggressus, videbatur solicitari per Satanam ad repetenda, quæ reliquerat. Et sumptus ad turrim ædificandam, & bellantium valentia decem millium adversus Regem, qui viginti habet, nihil est aliud, quam ut renunciet unusquisque omnibus, quæ sunt ejus. Quasi dicere: qui suis Parentibus vale dicit, qui propriæ vitæ non parcit, sed eam cruciamentis, & morti tradit pro unius Christi religione, & amore; hic certè instar strenuissimi ducis est decem millibus flipati militum: ad instar potentissimi, & numerosi exercitus est militum animosissimorum, quos minimè triumphare, ac devastare quæant numerosiores inferorum phalanges. Sed adhuc disquirō; cur qui exoscos parentes, & propriam vitam habet, cum numero, ac validissimo militum

gnum, & Christi nomen manibus, aut brachiis inustum circumferebant pro publica fidei testificatione. *Et iste clamabit in nomine Jacob.* Pro clamabit, vocabitur, habet Symmachus. Atque id ipsum aiunt, siveiente persecutionis tempore, contigit, quo Ethnicos multos sanctorum hominum appellations sibi arriperre vidimus. Quibus assumptis appellationsibus alacri, & forti animo ad Martyrium accedebant. *Quod autem manu dixit, ideo forsitan adjecit, quod Christi nomen permulti, vel Crucis signum in palmis, aut brachiis inuri sibi curarent.* Neque mirum, si gestetur in manu Crucis signum, cum nationes aliæ candenti ferro frontibus impressum præferebant. Planè id de Jacobitis tradit Joachimus Abbas in appendice nationum Christianarum: & nostris temporibus id etiam præstant Japones Christiani Martyrio addicti, ut ostendant se non verecundari, Christi fidem libera professione testari. Vide Augustinum in *Inscripti* Ps. 141. v. 4. Splendorem concilie ex his, *servi.* quæ ingeniosè, & eruditè observat noster Sanctius de servis, & militibus, qui inuri sibi patiebantur Dominorum nomen, aut aliquod signum, quod personas illas repræsentaret, quarum servituti essent ascripti: unde *inscripti*, aut litterati servi dicti sunt. De quo Rhodiginus lib. 7. c. 31. & de Judæis Ezecl. 9. Apoc. 7. & c. 14. & c. 13. Idem Sanctius rectè observat pro scribet manu sua; Domino, Hebraicè esse, inscribet manum suam Domino, id est, consignabat, aut consecrabat: & apud LXX. Alius inscribet manui suæ, Dei ego sum. Suspicaturque, alludi ad manus militum inscribi solitas. De quo multa.

exercitu componitur? Quid, rogo communione habet augustum propinquorum, & propriæ vitæ odium, cum generosis militibus? Putaverim, dicta hæc cum respectu ad militare sacramentum, quo milites in leges Imperatoris jurabant, rebus omnibus, patri, matri, uxori, fratribus, sororibus, liberis, cognatis, amicis, ac propriæ vitæ præposituros Cæsaris salutem. Quod abundè excellenter ratione præstatum appetet ab Ecclesiæ Martyribus, à quibus Christi leges, & religio amata ante salutem patris, ac matris, & quorumcumque charissimorum, ac propriæ vitæ. Atque hoc illud esse reor, quod Isaias ait: *Scribet manu sua, Domino: adhibita Hieronymi expositione de militari sacramento, & forma.*

359 Quartò, concludit Isaias: & *in nomine Israel assimilabitur*. Israelem vocat Christum Isai. 44. 5. Dominum, qui verus Israel fuit. Quid autem sit huic vero Israeli assimilari, dissidium esse potest. Castrius explicat; *Id est, tollet Castrus. Crucem suam fidelis, ut assimiletur Christo, juxta illud vulgatum: omnis Christi actio, nostra est instructio*. Et juxta hanc interpretationem, *nomen Israel*, seu Christi, pro eo sumi putassem, cuius est nomen, id est, pro Christo, juxta Hebræorum morem, qui *nomen Dei pro Deo* solent usurpare. Atqui, nemo Martyribus negabit majorem Christi expressionem, & illustriorem configurationem, præ reliquis Ecclesiæ Divis: sunt enim, ob Martyrii perfessionem, *Christi* quidam ad Christi dignitatem, *Christo similis*, & appellationem speciatim evecti, ut lib. se-

358 Præterea, in iisdem verbis; *hic scribet manu sua; Domino*: vaticinationem contineri arbitror de signo aliquo sensibili, & manifesto Christianæ religionis monumento, quo Martyres liberè, & constanter significabant, se esse è Christi familia, ac veræ fidei cultores; qualia sunt Crucis signum, Christi Jesu nomen, & hujusmodi alia. Lege nostrū Gresserum lib. 2. de Cruce c. 60. ubi probat Martyres gestasse Crucem, ut se Christianos profliterentur, & ad Martyrium animarent. Et lib. 4. c. 32. solemne, ait, fuisse fidelibus, Martyrio præsertim destinatis, ut signo Crucis frontem consignarent: atque inde occasio- nem datam Ethnicis, & Hæreticis, ut Crucis

360 Sed arridet summoperè nostri Sanctii existimatio; qui in verbo, *assimilabitur*, ingeniō agnoscit similitudinem aliquam, aut effigiem, seu characterem, quo fideles in fidei professione consignabantur, & erat Christia-

P. Ildeph. de Flores de Agone Martyr.